

DIGI- JA
VÄESTÖTIETO-
VIRASTO

Vinkkejä tekoälypalveluiden hyödyntämiseen

VAHTI hyvät käytännöt -tukimateriaali

12.9.2023 versio 1.0

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Miksi tekoäly on noussut näin vahvasti esille ja keskusteluihin?	4
2.1 Tekoäly on yksi merkittävimmistä teknologisista kehitysaskelista	4
3. Vinkkejä henkilöstölle tekoälypalveluiden testaamiseen ja hyödyntämiseen	6
3.1 Viisi keskeistä asiaa tekoällyn hyödyntämisessä	6
3.1.1 Ymmärrä, mitä tekoäly on ja kuinka se toimii.....	6
3.1.2 Ylläpidä omaa osaamistasi palveluiden käyttäjänä.....	8
3.1.3 Tunnista, mitä tietoja palveluun voi syöttää	9
3.1.4 Tarkista palveluiden tuottama tieto ennen sen julkaisua ja hyödyntämistä	9
4.1.1 Varmuuskopioi verkkorikollisten ja muiden vihamielisten toimijoiden hyökkäyksiin ja väärinkäyttöihin	9
3.2 Tarkista myös nämä asiat, jos aiot käyttää tekoälypalveluita vapaa-ajalla	12
3.2.1 Miten tuttu ja tunnettu palvelun tarjoaja on?	12
3.2.2 Varo huijauspalveluita ja tarkista palveluiden käyttöehdot.....	12
3.2.3 Tutustu huolella palvelun asetuksiin ja sen käyttö sopimuksiin.....	12
3.2.4 Mieti, mitä sähköpostia tai käyttäjätunnusta käytät palveluiden hyödyntämisessä.....	12
3.2.5 Varmista, että sinulla on oikeudet siihen dataan, jota käytät tekoällyn kouluttamiseen... ..	13
4. Esimerkkejä organisaatiolle hallinnollisen tekoälykehityksen luomiseen	13
4.1 Henkilöstön osaaminen on keskiössä	13
4.2 Tekoälystrategiassa huomioitavia asioita.....	13
4.3 Luonnos tekoälypolitiikassa huomioitaviksi asioiksi	15
4.4 Riskienhallinnan toteuttaminen	16
4.4.1 Esimerkki - miten voit helposti arvioida tekoällyn hyödyntämiseen liittyviä riskejä?	19
5. Lainsäädäntö ja tekoäly	20
5.1.1 Julkisuuslaki	20
5.1.2 EU:n yleinen tietosuojasetus (GDPR) sekä kansallinen lainsäädäntö:	20
5.1.3 Tiedonhallintalaki	20
5.1.4 Hallintolaki – 2. luku Hyvän hallinnon perusteet	21
5.1.5 Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä (tekoälysäädös) ja tiettyjen unionin säädösten muuttamisesta	21
Liite 1 – Esimerkkejä tekoällyn soveltamisesta	22
1.1 Palvelut voivat käsitellä valtavan määrän tekstiä tehden niistä tiivistelmiä tai yhteenvetoja sekä vastata sisältöön liittyviin kysymyksiin	22

1.2 Palvelut voivat kääntää tekstiä, puhetta tai lukea kuvien sisältämää tekstiä ja kääntää sitä kielestä toiseen.....	22
1.3 Palvelut voivat luoda ja tuottaa artikkeleita, sähköpostiviestejä sekä melkein mitä tahansa sisältöä	22
1.4 Palvelut voivat luoda musiikkia, kuvia ja videosisältöä.....	23
1.5 Työtehtävien muuttuminen – esimerkkinä ohjelmointi.....	23
1.6 Tekoälyn kytkeminen olemassa oleviin palveluihin API-rajapintojen avulla	24

Vinkkejä tekoälypalveluiden hyödyntämiseen

1. Johdanto

Tämä tukimateriaali on laadittu julkisen hallinnon organisaatioille turvallisen työskentelyn ja toiminnan edistämiseksi. VAHTI hyvät käytännöt -tukimateriaalit pohjautuvat Digi- ja väestötietoviraston Julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden johtoryhmän (VAHTI) asiantuntijaryhmien kokoamiin suosituksiin riskienhallinnan, toiminnan jatkuvuuden ja varautumisen, tietoturvallisuuden ja tietosuojan alueilla. Niiden mukaan toimimalla edistämme samalla kyberturvallisuuden toteutumista.

Toivomme, että annat meille palautetta tästä versiosta 1.0. Otamme mielellämme vastaan parannus- ja korjausehdotuksia ja julkaisemme päivitetyn version, kun niitä on kertynyt riittävästi. Voit lähettää palautetta: digiturva@dvv.fi – kirjoita otsikkoon ”VHK tekoälypalveluiden vinkit”.

Organisaatioiden tulee ohjeistaa tarkemmin käyttöön hyväksytyistä tekoälypalveluista ja niiden turvallisesta käytöstä. Jokainen organisaatio ja asiantuntija vastaa siitä, että tämän tukimateriaalin sisältö sovitetaan vastaamaan organisaation omaa toimialaa ja sitä koskevaa lainsäädäntöä. Materiaalia ei saa ottaa käyttöön sellaisenaan ilman läpikäyntiä, muokkaamista omaan tarkoitukseen sekä siihen liittyvää asianmukaista viestintää organisaatiossa ja tarvittaessa sen sidosryhmille.

Vaikka VAHTI hyvät käytännöt -tukimateriaalit ovat ensisijaisesti suunnattu julkisen hallinnon organisaatioille, ne ovat vapaasti minkä tahansa organisaation hyödynnettävissä. Toivomme, että mikäli kehittäte tai parannatte näitä materiaaleja, annatte niistä myös palautetta sisältöjen edelleen kehittämiseksi.

Tämä tukimateriaali sisältää taustatietoja sekä ennen kaikkea tukimateriaalia organisaatiolle hallinnollisen tekoälyn hallintakehyksen toteuttamiseksi.

Tämän, kuten myös tulevien VAHTI hyvät käytännöt tukimateriaalien tuottamisessa hyödynnämme apunamme tekoälytyökaluja ja kaikki sisällöt käyvät läpi tarkistus- ja kommentointiprosessin.

Lisätietoa:

Kimmo Rousku
VAHTI-pääsihteeri, johtava erityisasiantuntija
kimmo.rousku@dvv.fi

2. Miksi tekoäly on noussut näin nopeasti ja vahvasti esille?

Tekoälystä on keskusteltu jo lähes 70 vuoden ajan.

”The term artificial intelligence was first coined by John McCarthy in 1956 when he held the first academic conference on the subject. But the journey to understand if machines can truly think began much before that. In Vannevar Bush’s seminal work *As We May Think* he proposed a system which amplifies people’s own knowledge and understanding. Five years later Alan Turing wrote a paper on the notion of machines being able to simulate human beings and the ability to do intelligent things, such as play Chess.”¹

Tekoälypalvelut eivät suinkaan ole uusia asiaa, mutta vuonna 2022 julkaistu OpenAI ChatGpt-palvelu versio 3.5 mullisti sen hyödyntämisen, koska se toi markkinoille ensimmäisen vuorovaikutteisen, ihmismäiseen keskusteluun kykenevän palvelun. OpenAI julkaisi 5.3.2021 nettisivuillaan tiedotteen heidän kehittämästään GPT-kielimallista (Generative Pre-trained Transformer).

“Nine months since the [launch](#) of our first commercial product, the [OpenAI API](#), more than 300 applications are now using GPT-3, and tens of thousands of developers around the globe are building on our platform. We currently generate an average of 4.5 billion words per day, and continue to scale production traffic.”²

suomennettuna

“Yhdeksän kuukautta ensimmäisen kaupallisen tuotteen, OpenAI API:n, lanseerauksen jälkeen yli 300 sovellusta käyttää GPT-3:aa, ja kymmenet tuhannet kehittäjät ympäri maailmaa rakentavat alustamme päälle. Tuotamme tällä hetkellä keskimäärin 4,5 miljardia sanaa päivässä, ja tuotanto kasvaa edelleen.”

OpenAI julkaisi reilut 1,5 vuotta myöhemmin 30.11.2022 ChatGPT 3.5 palvelun, joka levisi vuoden 2022 lopussa ennätysmäisen nopeasti ja käynnisti uuden aikakauden tekoälyn hyödyntämisessä.

Palvelusta julkaistiin 14.3.2023 versio 4.0. Version julkaisemisen jälkeen palveluun on lisätty mm. plugin-toiminnallisuus, joka mahdollistaa erilaisten rajapintojen hyödyntämisen.

2.1 Tekoäly on yksi merkittävimmistä teknologisista kehitysaskelista

IBM julkaisi henkilökohtaisen tietokoneen elokuussa 1981. Tietokoneet toisiinsa yhdistävät tietoliikenneverkot ja etenkin internet-verkko ja nettiselaaminen 1990-luvulla ovat olleet merkittäviä ATK:n ja ICT:n kehitysaskelista. 2000-luvulla mobiiliteknologian ja älylaitteiden yleistymisen ovat muokanneet tapaamme käyttää digitaalisia palveluita ajasta ja paikasta riippumatta.

¹ [The History of Artificial Intelligence \(washington.edu\)](#)

² [GPT-3 powers the next generation of apps \(openai.com\)](#)

Tekoälyn merkitystä on mahdotonta vielä tässä vaiheessa kokonaan ymmärtää ja arvioida. Yksi Osmo W. Wiion laeista koskee tulevaisuuden ennustamista: ”Lähitulevaisuus yliarvioidaan ja kaukainen tulevaisuus aliarvioidaan.” Meillä saattaa olla käsillä hetki, jossa viimeiset pari vuosikymmentä yliarvioituamme tekoälyn tuomia mahdollisuuksia, olemmekin pian aliarvioimassa sen lähitulevaisuuden merkitystä, vaikka kuinka pyrkisimme ymmärtämään sitä.

Keskeisiä tekoälyn mahdollistajia ovat ICT-tekniikan suorituskyvyn kehittyminen (laskentateho, tietoliikenneyhteyksien nopeus, tallennusjärjestelmien kapasiteetti) sekä teknologisten laitteiden hintatason merkittävä lasku. Tekoälypalvelut eivät olisi mahdollisia ilman ns. **Mooren lain** toteutumista³.

Mooren laki, joka on nimetty Intelin yhden perustajan Gordon Mooren mukaan, väittää, että transistorien lukumäärä kaksinkertaistuu noin joka toinen vuosi, joka samalla tuplaa tietokoneiden suorituskyvyn. Se on ollut vuosikymmenien ajan melko tarkka ennuste, mutta asiantuntijapiireissä on yhä enemmän keskustelua siitä, milloin ja miten tämä trendi tulee päätökseensä. Nykyisin monet arviot olettavat, että Mooren lain toteutuminen voisi päättyä 2020-luvun loppuun mennessä, mutta tästä on olemassa paljon epävarmuutta.

Joitakin teknologioita, kuten **kvanttietokoneita** tai **uusia puolijohdemateriaaleja**, tutkitaan mahdollisina keinoina jatkaa suorituskyvyn kasvua sen jälkeen. On tärkeää huomata, että vaikka transistorien tiheys ei enää kasvaisikaan, tietotekniikan edistys voi jatkua muilla tavoin. Esimerkiksi **ohjelmistoalgoritmit**, **tekoäly** ja **erikoistuneet piirit** (kuten grafiikkaprosessointiyksiköt tai tekoälypiirit) voivat parantaa suorituskykyä tai tehostaa laskentaa, vaikka laitteiston suorituskyky ei enää kaksinkertaistuisikaan joka toinen vuosi.

Lisäksi tekoälyn kehittymistä on edistänyt datan, tiedon määrän merkittävä kasvu sekä tekoälyn käyttämien algoritmien kehittyminen.

Vaikka vuoden 2022 loppupuolelta käynnistynyt tekoälybuumi ei jatkuisi tulevana vuosina samalla intensiteetillä, se on kuitenkin käynnistänyt laajan muutoksen. Vaikka uusien ja olemassa olevien palveluiden kehittäminen hidastuisi, se ei tule pysäyttämään käynnistynyttä muutosta.

³ [What Is Moore's Law and Is It Still Relevant in 2023? \(makeuseof.com\)](https://www.makeuseof.com/what-is-moores-law-and-is-it-still-relevant-in-2023/)

3. Vinkkejä henkilöstölle tekoälypalveluiden testaamiseen ja hyödyntämiseen

Alla olevat ohjeet on tarkoitettu huomioitavaksi avointen, julkisesti saatavilla olevien, geneeristen tekoälypalveluiden hyödyntämisessä. Mikäli organisaatio ottaa käyttöönsä erikseen hankkimansa palvelun, sen tulee ohjeistaa palvelun käytöstä. Myös silloin on suositeltavaa tarkistaa tässä esille nostetut asiat.

3.1 Viisi keskeistä asiaa tekoälyn hyödyntämisessä

Ennen kuin ryntäät hyödyntämään tekoälyä tai viimeistään nyt alkuinnostuksen laannuttua, huomioi seuraavat neljä asiaa:

Ymmärrä, mitä tekoäly on ja kuinka se toimii
Ylläpidä omaa osaamistasi palveluiden käyttäjänä
Tunnista, mitä tietoja palveluun voi syöttää
Tarkista palveluiden tuottama tieto ennen sen julkaisua tai hyödyntämistä
Varaudu verkkorikollisten ja muiden vihamielisten toimijoiden väärinkäytöksiin

3.1.1 Ymmärrä, mitä tekoäly on ja kuinka se toimii

Tekoälyn toiminnan ymmärtäminen helpottaa arvioimaan niitä tekijöitä, joita tekoälypalveluiden käyttämiseen liittyy. Tässä tukimateriaalissa keskitymme vahvasti laajojen kielimallien (LLM) avulla toteutettuihin tekoälypalveluihin, koska ne ovat nyt nostaneet tekoälyn hyödyntämisen kokonaan uudelle tasolle.

OpenAI ChatGPT-4 määrittelee itse ”Tekoäly (Artificial Intelligence, AI) on tietojenkäsittelytieteen ala, joka keskittyy älykkäiden koneiden, ohjelmistojen ja järjestelmien kehittämiseen. Tekoälyn tavoitteena on luoda järjestelmiä, jotka kykenevät suorittamaan tehtäviä, jotka vaativat normaalisti ihmisen älykkyyttä. Näitä tehtäviä voivat olla esimerkiksi kuvan ja puheen tunnistaminen, oppiminen, suunnittelu, ongelmanratkaisu ja päätöksenteko.”

Koska tekoälyjen arkkitehtuuri ja toimintamalli voivat käytetystä palvelusta ja mallista riippuen poiketa merkittävästi, organisaation tulee ymmärtää ja tunnistaa kyseinen toimintamalli perusteellisesti. Yhden toimintamallin ja palvelun ymmärrys ei takaa sitä, että samat opit pätevät johonkin toiseen palveluun.

Tekoälypalvelu vaatii toimiakseen esimerkiksi seuraavia asioita:

Data

Tekoäly ja koneoppiminen perustuvat suurelta osin dataan. Se voi olla esimerkiksi historiallista, reaaliaikaista, julkisesti saatavilla olevaa tai yrityksen sisäistä dataa. Datatyyppi voi olla strukturoitua (esim. taulukkomuodossa) tai strukturoimatonta (esim. kuvat, teksti).

Algoritmit (toimintalogiikka)

Algoritmit ovat koneoppimisen ja tekoälyn sydän. Ne oppivat datasta malleja ja

suhteita sekä tekevät sen perusteella ennusteita tai päätöksiä. Eri tarkoituksiin on olemassa erilaisia algoritmeja.

Koneoppimisen mallit

Algoritmit käyttävät dataa koneoppimisen mallien kouluttamiseen. Mallit ovat niitä, jotka uuden syötteen saadessaan tekevät varsinaiset ennusteet tai päätökset.

Koulutusdata

Tekoälyn koulutusdata koostuu niistä tiedoista, joita käytetään tekoälymallin, kuten koneoppimismallin, kouluttamiseen. Tämä data toimii opetusmateriaalina, jonka avulla malli oppii tunnistamaan kuvioita, tekemään ennusteita tai suorittamaan muita tehtäviä. Koulutusdatan laatu (oikeellisuus) ja määrä ovat kriittisiä tekijöitä mallin toiminnan kannalta. Koulutusdata on vain yksi osa tekoälyn koulutusprosessia, mutta hyvin kriittinen.

Laskentaresurssit

Tekoälypalvelut tarvitsevat usein merkittäviä laskentaresursseja, erityisesti suurten datamäärien käsittelyyn ja koneoppimismallien kouluttamiseen. Tämä voi tapahtua joko paikallisesti tai pilvipohjaisissa palveluissa.

Käyttöliittymä

Tekoälypalvelun käyttäjät tarvitsevat tapoja kommunikoida palvelun kanssa. Tämä voi tapahtua esimerkiksi web-käyttöliittymän, mobiilisovelluksen tai API-rajapinnan kautta.

Arkkitehtuuri ja palveluiden tuottamiseksi tarvittava ICT-infrastruktuur

Tekoälypalvelu tarvitsee taustalleen hyvin suunnitellun arkkitehtuurin ja ICT-infrastruktuurin, joka mahdollistaa tehokkaan datan käsittelyn, laskennan ja palvelun käyttämisen. Ne voivat sisältää tietokantoja, palvelimia, verkkoyhteyksiä ja muita teknologioita.

Tietoturva ja tietosuoja, yksityisyyden suoja

Tekoälypalveluiden on otettava huomioon tietoturva ja tietosuoja, erityisesti silloin kun ne käsittelevät henkilötietoja. Esimerkiksi tietojen salaus, käyttöoikeudet ja mahdollinen tietosuojan alaisen materiaalin pseudonymisointi tai anonymisointi mahdollistavat tietoturvan ja tietosuojan toteutumista.

Tekoälyetiikka

Tekoälypalvelujen käytössä on otettava huomioon myös eettiset näkökohdat, esimerkiksi oikeudenmukaisuus, syrjimättömyys, vinoumat ja vastuullisuus.

Ota huomioon myös nämä seikat tekoälypalveluita hyödyntäessäsi:

Tekoälyn koulutus

ChatGPT-palvelu on "koulutettu" syöttämällä sille suuria määriä tekstiä, jotka sisältävät monenlaisia kirjoja, artikkeleita ja verkkosivuja. Koulutuksen aikana tekoäly oppii tilastollisesti tunnistamaan, miten sanat ja lauseet liittyvät toisiinsa ja miten ne muodostavat merkityksellisiä viestejä. Tämän ohella koulutukseen saattaa kuulua myös ihmistyönä tehtyä lisäkoulutusta, jossa karsitaan pois vastauksia, joita tekoälyn

omistava taho ei syystä tai toisesta halua mallin tuottavan. Käyttäjän on siten tärkeä ymmärtää, että tekoäly ei tuota vastauksia suoraan aineiston perusteella, vaan tulokseen vaikuttavat muun muassa palvelua tarjoavan yrityksen arvovalinnat, liiketoimintalogiikka ja soveltuva lainsäädäntö. Tulos ei siis ole neutraali. Sama kannattaa huomioida myös hakukoneita käytettäessä, koska hakutuloksiin voidaan vaikuttaa monilla eri keinoilla.

Tekstin tuottaminen

Kun tekoäly saa syötteen (prompt), kuten kysymyksen tai lauseen, se yrittää oppimansa perusteella valita seuraavan sanan, joka sopii tilastollisesti parhaiten tekstiheyteen. Tekoäly toistaa tätä prosessia uudestaan ja uudestaan, kunnes se on tuottanut koko vastauksen tai tekstikappaleen.

Tekoälyllä ei ole ymmärrystä tai tietoisuutta

Vaikka tekoälypalvelu voi tuottaa tekstiä, joka näyttää ymmärrettävältä tai tietoiselta, on tärkeää ymmärtää, että tekoälyllä ei todellisudessa ole ymmärrystä tai tietoisuutta. Sen tuottama tieto voi näyttää loogisesti oikealta ja uskottavalta, mutta sen sisältö voi olla täyttä puppua. Tämän takia on erittäin tärkeää, että tekoälyn tuottaman tiedon tarkistaa ja varmistaa riittävän asiantuntemuksen omaava asiantuntija. Se ei "tiedä" tai "ymmärrä" informaatiota samalla tavalla kuin ihminen. Se vain luo malleja sen pohjalta, mitä se on nähnyt aiemmin.

ChatGPT-tekoälypalvelu toimii samankaltaisesti kuin älylaitteissa käytetty ns. ennustava tekstinsyöttö, joka pyrkii ennustamaan kirjoittamasi sanan syöttämiesi merkkien perustella. Se vain ennustaa yhden sanan sijaan merkittävästi laajempia kokonaisuuksia sille koulutetun aineiston perusteella.

Rajoitukset

Tekoälypalveluiden käyttöön liittyy rajoituksia. Se ei aina tuota täysin tarkkaa tai luotettavaa tietoa, ja vastaukset saattavat vaihdella, vaikka kysymys olisi sama. Se ei myöskään välttämättä muista aiemmin tapahtuneita keskusteluita, eikä sillä ole kykyä ymmärtää tai arvioida ihmisen tunteita.

3.1.2 Ylläpidä omaa osaamistasi palveluiden käyttäjänä

Joudumme nykyaikana harvoin opettelemaan täysin uudenlaisia digipalveluita tai työkaluja, sillä osalla meistä Windows, internet, sähköposti ja toimisto-ohjelmat ovat olleet käytössämme jopa vuosikymmeniä. Niiden uudet versiot tuovat harvoin mukanaan merkittäviä muutoksia.

Sen sijaan tekoälypalvelut tulevat kehittymään ennen näkemättömällä vauhdilla, jonka takia jokaisen kannattaa osallistua aiheeseen liittyviin koulutuksiin sekä aktiivisesti tutustua palveluiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Jos jokin, niin tekoälyn hyödyntäminen kannustaa hyödyntämään digirohkeutta; ei uhkarohkeasti, vaan uhat tunnistaen ja riskit halliten!

3.1.3 Tunnista, mitä tietoja palveluun voi syöttää

Älä koskaan syötä tekoälypalveluihin arkaluonteista, henkilötietoa tai salassa pidettävää tietoa, ellei palvelua ole organisaatiossasi sellaisen käyttöön luokiteltu. Suositeltavaa on välttää myös muun organisaatioon liittyvän, tunnistettavan tiedon syöttämistä, jos ei ole tiedossa miten palvelu sitä käsittelee. On vaarana, että tällainen tieto voi päätyä esimerkiksi osaksi palvelun opetusdataa ja paljastaa ulkopuolisille tietoja organisaation toiminnasta.

Varmista, että osaat tunnistaa ja erottaa palveluissa hyödynnettävät julkiset tiedot kielletyistä tiedoista. Voit hyödyntää tietojen turvallisessa käsittelyssä 4T-mallia (Tunnista Tiedot, Tilat ja Työkalut) – linkki [materiaaliin](#). Tässä mallissa tekoälypalvelut voidaan nähdä työkaluina muiden digipalveluiden joukossa.

3.1.4 Tarkista palveluiden tuottama tieto ennen sen julkaisua ja hyödyntämistä

Muista tarkistaa tekoälypalveluiden tuottamat tulokset. Vaikka tekoäly voi automatisoida monia prosesseja, sen tulokset pitää aina tarkistaa ennen niiden julkaisemista tai muuta hyödyntämistä.

Ota talteen myös käyttämäsi kehoitteet (prompt), joiden avulla olet tuottanut materiaalia (tekstiä, kuvia, videoita). Sinulla saattaa myöhemmin tulla tarve tarkistaa, kuinka olet saanut tuotettua kyseisen tiedon tekoälypalvelun avulla.

Koska tekoälypalveluiden toiminta on usein suljettua, niiden taustalla olevia algoritmeja ei yleensä ole mahdollista tarkistaa. Tällaisten "mustan laatikon" tuottamien tietojen oikeellisuudesta tulee olla erityisen huolellinen.

Tekoälypalvelut saattavat tuottaa ns. "hallusinaatioita", joissa palvelun tuottama tieto vaikuttaa periaatteessa oikealta, mutta käytännössä se voi olla täysin virheellistä. Tuloksessa saatetaan viitata sellaisiin lähteisiin, jotka vaikuttavat oikeilta, mutta joita ei löydykään tai ne sisältävät virheitä.

Palveluiden virheet saattavat heijastua myös niiden tuottamien tietojen eettisinä ongelmina. Varmista, että palvelut tai niiden tuottamat tiedot eivät edistä syrjintää tai epäoikeudenmukaisuutta.

Huomaa, että tekoälyä ei voi ilman erillistä hyväksyntäprosessia käyttää julkisessa päätöksenteossa, koska automaattinen päätöksenteko vaatii käytettyjen mallien ja algoritmien julkisuutta. Tämä ei monesti ole mahdollista tekoälyalgoritmien kohdalla, koska malli muokkautuu koulutusmateriaalin mukaan eikä ole aina selkeästi saatavilla. Tähän liittyvää lainsäädäntöä ollaan parhaillaan kehittämässä.

4.1.1 Varaudu verkkorikollisten ja muiden vihamielisten toimijoiden hyökkäyksiin ja väärinkäytöksiin

Tekoälyn hyödyntäminen palveluissa ja laitteissa tarjoaa meille uudenlaisia mahdollisuuksia kehittää nykyistä vuorovaikutteisempia ja käyttäjäystävällisempiä palveluita ja laitteita. Sen tarjoamien ihmiskuntaa hyödyntävien mahdollisuuksien rinnalla tulee

kuitenkin ymmärtää, että sen tarjoamat mahdollisuudet ovat yhtä hyvin ja osin helpommin hyödynnettävissä verkkorikollisten ja muiden väärinkäyttäjien toimesta.

Kaikki ne positiiviset mahdollisuudet, joita voimme tekoälypalveluiden avulla toteuttaa, voidaan siten kääntää meitä vastaan. Tässä tulee huomioida, että verkkorikollisia eivät koske mitkään lait tai eettiset velvoitteet ja sen takia on odotettavissa, että lähivuosien aikana koemme yhä useampia tekoälyä laajasti hyödyntäviä huijaukscampanjoita, muita hyökkäyksiä ja loukkauksia. Ohessa muutamia esimerkkejä niistä osaluista, jotka tarjoavat tekoälypalveluiden avulla toteutettuna nykyistä kehittyneempiä tai uudenlaisia väärinkäytösmahdollisuuksia:

- **rajaton mahdollisuus analysoida ja tuottaa tekstiä eri kielillä laadukkaasti**
 - o digihuijaukscampanjoiden toteuttaminen siten, että viestin sisältö on mahdollisimman aito tai niin, että viestien sisältöä muunnellaan niiden tunnistamisen vaikeuttamiseksi
 - tätä on mahdollista myös kohdistaa entistä tarkemmin kohdistetuissa hyökkäyksissä uhria vastaan hänestä kerättyjen tietojen avulla
 - o mahdollisuus yhdistää eri tekstien sisältöä ja analysoida sekä tunnistaa tätä kautta erilaisia virheitä tai haavoittuvuuksia
 - tämä tarjoaa myös mahdollisuuden julkisten tietojen yhdistelyllä tunnistaa jotain sellaista, joka muodostaa organisaation tai henkilön kannalta kriittistä tai jopa salassa pidettävän tietokokonaisuuden
 - o koska generatiivinen tekoäly mahdollistaa luonnollisen keskustelun, tämä tarjoaa verkkorikollisille mahdollisuuden luoda esimerkiksi ihmismäiseltä vaikuttava digihuijaukbotti, joka kalastelee uhreja verkkopalveluissa, esimerkiksi sosiaalisen median alustoilla tai soittaen puhelimella
 - tämä tarjoaa erittäin hyvän positiivisen mahdollisuuden luoda erilaisia tukipalveluita, esimerkiksi vanhuksille, mutta samalla luo pelottavan mahdollisuuden väärinkäyttöihin
- **mahdollisuus tuottaa ja arvioida ohjelmakoodia**
 - o hyökkääjä voi käyttää tätä oman ohjelmakoodin tuottamiseen tai kohteen haavoittuvuuksien etsimiseen
 - esimerkiksi haittaohjelma voi mukautua ja muuttaa toimintaansa, jotta se pysyy havaitsematta mahdollisimman pitkään
- **syvävääreännösten (deepfake) toteuttaminen**
 - o verkkorikolliset voivat jo nyt kohtalaisen helposti kaapata olemassa olevista videoista ja valokuvista materiaalia aidolta näyttävien valokuvien, äänten ja videoiden tuottamiseksi

12.9.2023

- jos nyt varoitamme käyttäjiä siitä, että esimerkiksi jokin perheenjäseneksi tai kaveriksi tekeytyvä verkkorikollinen saattaa lähestyä pikaviestillä pyytäen tietoja, jatkossa tämä sama viesti voi tulla äänitiedostona tai jopa reaaliaikaisena puheena
- sama koskee videoiden aitoutta, josta olemme nähneet netissä julkaistuja aidolta näyttäviä videoita tunnetuista henkilöistä, jotka ovat kuitenkin osoittautuneet väärennöksiksi
- tämä tekniikka mahdollistaa disinformaation levittämisen sekä myös henkilöiden kiristämisen
- **esineiden, hahmojen ja kasvojen tunnistaminen ja analysointi**
 - tekoälypalveluilla voidaan tunnistaa entistä tarkemmin esimerkiksi ihmisten kasvojen ilmeistä ja muusta käyttäytymisestä tunteita, joita voidaan väärinkäyttää heitä vastaan
 - jos nyt käytät jotain sovellusta esimerkiksi eläinten tai kasvien tunnistamiseen, sama toiminnallisuus voidaan toteuttaa minkä tahansa asian tunnistamiseen
- **tekoälypalveluiden 24/7 kyvykkyys**
 - kuten kaikki teknologia, myös tekoälypalvelut voidaan valjastaa väsymättä toteuttamaan sille asetettua tehtävää
 - esimerkiksi verkkorikollinen voi laittaa liikkeelle internet-verkkoa läpikäyvän ohjelman, joka kerää ja tunnistaa palveluista löytyviä mahdollisesti salassa pidettäviä tietoja tai palveluihin liittyviä teknisiä haavoittuvuuksia
 - tällaisia palveluita on ollut käytössä jo pitkään, mutta nyt tekoäly tuo tässä väärinkäyttäjille entistä paremmat mahdollisuudet niiden tunnistamiseksi sekä väärinkäyttämiseksi
 - samoin hyökkääjä voi käyttää tätä kyvykkyyttä nykyistä kehittyneempien ja tarkemmin kohdistettujen palvelunestohyökkäysten toteuttamiseksi

Edellä olevat viisi esimerkkiä ovat osa niistä mahdollisuuksista, joissa verkkorikolliset sekä muut väärinkäyttäjät voivat hyödyntää tekoälyä. Valtaosa menetelmistä on jo osin ollut käytössä pitkään, mutta tulemme kohtaamaan myös uudenlaisia verkkorikollisuuden muotoja sekä olemassa olevien menetelmien merkittävää laadullista kehittymistä.

3.2 Tarkista myös nämä asiat, jos aiot käyttää tekoälypalveluita vapaa-ajalla

Näitä suosituksia voi soveltaa tekoälypalveluiden hankkimiseen myös organisaatioissa.

3.2.1 Miten tuttu ja tunnettu palvelun tarjoaja on?

Markkinoille on tullut ja tulee valtavasti uusia, osin startup-tyyppisiä yrityksiä, joiden palvelut saattavat kärsiä kiireellisestä toteutuksesta ja joiden elinikä voi olla lyhyt. Palvelusta kannattaa hakea mahdollisimman luotettavaa lisätietoa ja kokemuksia, ennen kuin sen ottaa laajempaan käyttöön tai ostaa maksullisen käyttöoikeuden. Useat palvelut tarjoavat aluksi määräaikaisen maksuttoman kokeilujakson, jota kannattaa ehdottomasti hyödyntää ennen palvelun hankintaa.

3.2.2 Varo huijauspalveluita ja tarkista palveluiden käyttöehdot

Myös verkkorikolliset ovat havainneet valtavan kiinnostuksen tekoälypalveluihin. Älä hae palveluita ”googlella” tai lataa palveluita suoraan sinulle tarjotuista linkeistä. Lataa palvelut niiden valmistajien sivuilta ja älylaitteissa Google Play -kaupasta tai Applen AppStoresta. Myös näissä kauppapaikoissa voi olla sovelluksia, jotka eivät toimi niin kuin ne väittävät. Siksi kannattaa lukea huolella esimerkiksi palveluiden arvostelut.

Varmista myös, ettei palvelun hankkimiseen tai käyttöön liity yllättäviä kuluja tai pitempiaikaisia maksusitoumuksia.

3.2.3 Tutustu huolella palvelun asetuksiin ja sen käyttösopimukseen

Tarkista, millaiset oikeudet palvelun tarjoaja saa palveluun vietävään (opetus)dataan sekä miten se hyödyntää palveluun kertyvää tietoa - myös sen käytöstä ja käyttäjistä.

Varmista, onko mahdollista, että opetusdata rajataan vain omaan käyttöösi. jolloin se ei leviä muille palvelun käyttäjille. Vai vaatiiko se esimerkiksi erillisen, maksullisen version hankkimisen.

Varmista, miten voit poistaa palveluun lisätyt tiedot käytön jälkeen. Huomioi, että palveluun esittämäsi kysymykset (kehoitteet, prompt) saattavat tulla muiden henkilöiden nähtäville, jos esimerkiksi esittelet palvelua laitteellasi.

3.2.4 Mieti, mitä sähköpostia tai käyttäjätunnusta käytät palveluiden hyödyntämisessä

Harkitse, pitäisikö palveluiden kokeiluja varten luoda uusi sähköpostiosoite. Useat älylaitteet, esimerkiksi Applen iOS, tarjoavat ”Kätke osoitteeni” toiminnon⁴. Silloin käyttäjätunnusta luodessasi sinulle syntyy palvelua varten ainutkertainen sähköpostiosoite, joka ohjaa palvelun lähettämät sähköpostit henkilökohtaiselle sähköpostitilillesi. Saat tätä kautta anonymiteetin kyseiseen palveluun.

⁴ [Kätke osoitteeni -osoitteiden luominen ja hallitseminen iPhone Asetuksissa - Apple-tuki \(FI\)](#)

3.2.5 Varmista, että sinulla on oikeudet siihen dataan, jota käytät tekoälyn kouluttamiseen.

Oikeuksissa pitää huomioida esimerkiksi tekijänoikeudet sekä luvat tietojen käyttöön ja jakamiseen.

4. Esimerkkejä organisaatiolle hallinnollisen tekoälykehityksen luomiseen

4.1 Henkilöstön osaaminen on keskiössä

ICT-palvelut ja digilaitteet ovat mahdollistaneet meille digipalveluiden hyödyntämisen ja tehtävien suorittamisen uudella tavalla. Tekoälypalveluiden hyödyntäminen ja nopea yleistyminen tulevat jatkossa olemaan osalle käyttäjistä henkilökohtainen osamishaaste, jota vahvistaa palveluiden todella nopea kehittyminen.

Kehityksessä on vaarana, kuten ”ATK:n” yleistyessä 1990- ja 2000-luvulla sekä digitalisaation kehittyessä 2010-luvulla, että osa henkilöistä ei halua opiskella jälleen yhtä uutta tekniikkaa. Tai osa käyttäjistä kokee, että uudenlaiset tekoälypalvelut eivät ole heitä varten.

Tekoälypalvelut voivat auttaa kaikkia ikäryhmiä ja on hyvin todennäköistä, että saamme tarjottua uudenlaisia, helppokäyttöisempiä ja intuitiivisempia tekoälypalveluita sekä tekoälyllä varustettuja laitteita esimerkiksi ikäihmisten arkea helpottamaan. Yksi 2020-luvun megatrendi on tekoälypalvelut, joita tullaan todennäköisesti tulevaisuudessa yhdistämään erilaisiin robotteihin ja metaversumi-ympäristöissä toimiviin avatar-hahmoihin. Tällä on varmasti vaikutusta siihen, kuinka hankalasti tai helposti pystymme tulevaisuudessa pitämään erossa fyysisen ja virtuaalisen maailman. Näiden kahden eri toimintaympäristön sekoittuminen, keskinäinen vuorovaikutus ja toiminnan ymmärtäminen tulevat merkittävästi nykyistä hankalammin ymmärrettäväksi.

Uusien palveluiden ja laitteiden eräs haaste on tarve oppia pois vanhoista toimintamalleista sekä rohkeasti ottaa käyttöön uudenlaisia palveluita ja laitteita.

Organisaatioiden tulee aktiivisesti kouluttaa henkilöstöään tekoälypalveluiden hyödyntämiseen liittyvistä mahdollisuuksista ja muutoksista. On tärkeää avoimesti kertoa sekä positiivisista kokemuksista että myös ongelmista ja haasteista, joita palveluiden kehittämisessä ja hyödyntämisessä on koettu.

4.2 Tekoälystrategiassa huomioitavia asioita

Tekoälystrategia on organisaation suunnitelma siitä, miten se aikoo hyödyntää tekoälyä tavoitteidensa saavuttamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi. Tämä voi käsittää kaikenlaisia asioita tekoälyn käytöstä päivittäisissä toiminnoissa, kuten asiakaspalvelussa, aina suurempiin aloitteisiin esimerkiksi tuotekehityksessä tai uusien liiketoimintamallien luomisessa.

Alla on lueteltu asioita, joihin tekoälystrategiassa tulisi ottaa kantaa:

1. Tavoitteiden ja prioriteettien määrittely

Miksi ja miten tekoälyä halutaan hyödyntää? Mitkä ovat tärkeimmät tavoitteet ja prioriteetit? Tavoitteiden tulisi olla linjassa organisaation laajemman strategian ja tavoitteiden kanssa.

2. Eettiset periaatteet

Hyvä strategia määrittelee organisaation eettiset periaatteet ja säännöt tekoälyn käytölle. Aikaisemmin tässä materiaalissa nostettiin esille seuraavat näkökulmat:

Avoin ja läpinäkyvä käyttö | Oikeudenmukaisuus ja syrjimättömyys | Tietosuoja ja yksityisyys | Turvallisuus ja luotettavuus | Ihmiskeskeisyys | Eettinen suunnittelu ja käyttö | Jatkuva seuranta ja arviointi | Osallistuminen ja yhteistyö

3. Tietojen hallinta

Tekoäly tarvitsee laadukasta dataa toimiakseen tehokkaasti ja luotettavasti. Strategiaassa tulisi määrittellä, miten tietoja kerätään, säilytetään, analysoidaan ja jaetaan organisaatiossa ja sen ulkopuolella. Strategiassa pitää myös määrittellä, millaista koulutusdataa käytetään tekoälyn kouluttamiseen, jos tekoälyn koulutusprosessi on organisaation hallinnassa, ja kuinka tulosten laatua voidaan mitata ja valvoa.

4. Osaamisen ja resurssien kehittäminen

Millaista osaamista ja resursseja organisaatiossa tarvitaan tekoälyn hyödyntämiseksi? Mistä ja miten näitä saadaan sekä miten näitä kompetensseja ja resursseja kehitetään?

5. Teknologian valinta ja käyttöönotto

Minkälaista teknologiaa organisaatio aikoo käyttää, ja miten se otetaan käyttöön? Strategian tulisi sisältää suunnitelma teknologian valinnasta, hankinnasta, testauksesta ja käyttöönotosta.

6. Yhteistyö ja kumppanuudet

Miten organisaatio aikoo tehdä yhteistyötä muiden julkisten organisaatioiden, yksityisen sektorin, yliopistojen ja muiden tahojen kanssa?

7. Mittaaminen ja seuranta

Miten organisaatio aikoo mitata ja seurata tekoälyn käytön vaikutuksia ja tuloksia?

Strategian luomisen jälkeen on tärkeää, että se on elävä dokumentti, jota päivitetään säännöllisesti uusien tietojen, kokemusten ja muuttuvien olosuhteiden mukaan. Lisäksi strategian toteutumista tulee seurata ja tukea riittäväillä resursseilla.

4.3 Luonnos tekoälypolitikassa huomioitaviksi asioiksi

Tämä politiikkaluonnos on suunniteltu ohjaamaan organisaatiota tekoälyn käytössä, varmistamaan eettiset ja vastuulliset käytännöt sekä edistämään jatkuvaa parantamista ja oppimista.

1. Strategisten suuntaviivojen asettaminen

Määritämme konkreettisia, mitattavia päämääriä, joiden avulla voimme seurata tekoälyhankkeidemme edistymistä ja arvioida niiden menestystä. Pyrimme aina varmistamaan, että hankkeemme tukevat organisaation yleisiä strategisia tavoitteita.

Esimerkiksi, jos tavoitteemme on parantaa asiakaspalvelua tekoälyn avulla, asetamme konkreettisen tavoitteen, kuinka paljon asiakaspalvelupyyntöjen käsittelyaikaa tulee lyhentää tekoälyn avulla seuraavan vuoden aikana.

2. Vastuullisuus ja avoimuus

Noudatamme eettisiä standardeja kaikessa tekoälytyössämme. Tämä tarkoittaa esimerkiksi syrjimättömyyden, tietosuojan ja avoimuuden periaatteiden noudattamista. Pyrimme myös selittämään tekoälymalliemme toiminnan niin avoimesti kuin se on mahdollista.

Kehitämme käytäntöjä, joiden mukaan kaikki tekoälymallit on testattava syrjinnän varalta ennen käyttöönottoa. Lisäksi pyrimme julkaisemaan malliemme päätöksenteon periaatteet ja algoritmit niin pitkälle kuin se on mahdollista.

3. Datan hyödyntäminen ja suojaaminen

Keräämme ja hyödynnämme dataa vastuullisesti, noudattaen kaikkia sovellettavia lakeja ja standardeja. Pyrimme myös varmistamaan datan laadun, sillä ymmärrämme, että se on avain tehokkaaseen ja luotettavaan tekoälyn käyttöön.

Säilytämme kaikki keräämämme tiedot turvallisesti ja noudatamme tietosuojalakeja. Lisäksi käytämme dataa tekoälyn kouluttamiseen vain silloin, kun meillä on asianmukaiset oikeudet ja luvat.

4. Henkilöstön koulutus ja osaamisen kehittäminen

Investoimme henkilöstöme tekoälyosaamiseen. Tämä tarkoittaa esimerkiksi koulutusohjelmien järjestämistä, mentorointia tai asiantuntijoiden palkkaamista.

Tarjoamme esimerkiksi vuosittain koulutuksia tekoälystä kaikille työntekijöillemme, ja järjestämme syventäviä työpajoja tekoälyprojekteissa työskenteleville.

5. Sopivimman teknologian valinta

Valitsemme tekoälyteknologiat huolellisesti, ottaen huomioon niiden turvallisuuden,

kustannustehokkuuden, käytettävyyden sekä soveltuvuuden organisaatiomme tarpeisiin. Olemme avoimia eri teknologioille ja valitsemme parhaan työkalun kuhunkin tehtävään.

Arvioimme jokaisen tekoälyprojektin alussa, mikä käytössämme oleva tekoälyalusta tai -työkalu on paras kyseiseen tehtävään. Otamme huomioon niin kustannukset, tukiresurssit, yhteensopivuuden muiden järjestelmien kanssa kuin käyttäjäystävällisyydenkin.

6. Yhteistyöverkoston rakentaminen

Haemme aktiivisesti yhteistyökumppaneita niin julkiselta kuin yksityiseltä sektorilta, mukaan lukien oppilaitokset ja tutkimuslaitokset. Uskomme, että yhdessä voimme saavuttaa enemmän ja luoda parempia tekoälyratkaisuja.

Teemme yhteistyötä sidosryhmien kanssa hyvien tekoälykäytäntöjen kehittämisessä ja jakamisessa.

7. Jatkuva arviointi ja parantaminen

Arvioimme säännöllisesti tekoälyhankkeidemme suorituskykyä ja teemme tarvittavat korjaukset. Käytämme sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia mittareita, ja otamme oppia sekä onnistumisista että epäonnistumisista. Pyrimme toimimaan iteratiivisesti, jatkuvasti parantaen ja optimoiden tekoälyn sovelluksia ja prosesseja.

Käytämme esimerkiksi asiakastytyväisyyskyselyitä ja liiketoimintatietoja arvioidaksemme, miten tekoälymallimme toimivat ja mitä vaikutuksia niillä on ollut. Pidämme myös säännöllisiä palautepalavereita tekoälyprojektitiimien kanssa, jotta voimme oppia suoraan niiltä, jotka työskentelevät tekoälyn parissa päivittäin.

4.4 Riskienhallinnan toteuttaminen

Tekoälyn, kuten muidenkin palveluiden, osalta tulee toteuttaa riskienhallintaa. Siinä on suositeltavaa hyödyntää organisaatiossa käytössä olevaa toimintamallia, jota sovitetaan käytettäviin tekoälypalveluihin.

Organisaation kannattaa tunnistaa esimerkiksi tekoälypalveluiden käyttämiseen liittyviä sekä korkean että matalamman tason riskin kohteita:

- Julkisen vallan käyttäminen,
- Henkilötietojen hyödyntäminen,
- Salassa pidettävien tietojen käyttäminen,
- Palvelun tietoturvaan ja etenkin tietosuojaan liittyvät kysymykset,
- Tekijänoikeuksiin liittyvät kysymykset,

- Tiedon oikeellisuuteen liittyvät riskit.

Tekoälysovellukset saattavat tuottaa kovin väärää tietoa, joten riskienhallinnassa pitää ottaa huomioon, miten virheellinen tieto korjataan ja miten tekoälyn tuottama tieto tarkistetaan ennen sen julkistamista.

Osa riskeistä on todennäköisesti sellaisia, joiden hyväksyminen sellaisenaan tai edes lisäkontrollien avulla voi olla organisaatiolle haasteellista. Tämän takia tekoälyn hyödyntämisessä kannattaa etenkin alkuvaiheessa keskittyä sellaisiin tehtäviin, joissa riski on matala tai sitä voidaan hallita. Tällaisia ovat esimerkiksi

- julkisten tietojen käsittely,
- viestintä ja tiedottaminen,
- yleisten, julkisten materiaalien tuottaminen.

Yksi keskeisimmistä riskeistä liittyy sellaisen ulkopuolisen palvelutoimittajan tuottaman palvelun käyttämiseen, jonka kanssa ei yleensä ole mahdollista tehdä mitään sopimusta. Ehdot pitää hyväksyä sellaisenaan, eikä palveluiden turvallisuutta ole mahdollista arvioida.

Yksi keskeinen mahdollisuus hallita riskejä on käyttää julkisen hallinnon käyttöön rakennettua, esimerkiksi kotimaista, Suomessa sijaitsevaa tekoälypalvelua.

Tekoälyyn liittyviä riskiluokkia

Dataan liittyvät riskit

Riskit voivat liittyä datan laatuun ja tarkkuuteen, datan yksityisyyden ja turvallisuuden suojaamiseen sekä datan eettiseen keräämiseen ja käyttöön. Epätarkka tai puutteellinen data voi johtaa virheellisiin tuloksiin ja sen väärinkäyttö yksityisyyden loukkauksiin tai muihin ongelmiin.

Algoritmeihin liittyvät riskit

Riskit voivat liittyä siihen, miten tekoälyä käytetään, mutta niitä aiheuttavat myös algoritmien harhat, ylioptimointi tai ylisovitus sekä "mustan laatikon" ongelma, jossa algoritmin toimintaa on vaikea ymmärtää tai selittää.

Käyttöön liittyvät riskit

Riskit liittyvät esimerkiksi tekoälyjärjestelmän väärinkäyttöön, kuten käyttämiseen haitallisiin tarkoituksiin tai käyttöön ilman riittävää ymmärrystä toiminnasta. Myös tekoälyn virheellisten vastausten hyväksyminen jatkokäyttöön on käyttöön liittyvä riski. Tätä voidaan pienentää tarkastamalla vastaukset riippumattomasti, jos se on mahdollista.

Vastuuseen ja lainsäädäntöön liittyvät riskit

Kuka on vastuussa, jos tekoäly tekee virheen tai aiheuttaa haittaa? Tämä on monimutkainen kysymys, johon liittyy monia oikeudellisia ja eettisiä seikkoja.

Kyberturvallisuusriskit

Tekoälyjärjestelmät voivat olla haavoittuvia hyökkäyksille, kuten dataan perustuvilla hyökkäyksillä, palvelunestohyökkäyksillä tai haittaohjelmille. Näitä riskejä voi pienentää tekoälyjärjestelmän suojauksen varmistamisella ja säännöllisillä turvallisuusauditoinneilla.

Sosiaaliset ja eettiset riskit

Tekoälyllä on potentiaalia muuttaa yhteiskuntaa monin tavoin, eivätkä kaikki näistä muutoksista välttämättä ole positiivisia. Tekoälyn käyttöönotossa on tärkeää ottaa huomioon sen mahdolliset vaikutukset ihmisiin ja yhteiskuntaan, mukaan lukien kysymykset syrjinnästä, oikeudenmukaisuudesta ja ihmisoikeuksista.

Koulutusdatan paljastumiseen liittyvät riskit

Jos organisaatio kouluttaa tekoälyn itse omalla koulutusdatalla, joissain tapauksissa tekoälymallin kautta voidaan päästä käsiksi alkuperäiseen koulutusdataan. Jos data sisältää organisaation salassa pidettäviä tietoja, niiden paljastumisen riski on olemassa.

Riskien hallintakeinoja

Kaikki edellä mainitut riskiluokat tulee käydä läpi osana riskien arviointia sekä kuvata ja toteuttaa niihin riittävät kontrollit jäännösriskin hallitsemiseksi vaadittavalle tasolle. Jos riskiä ei voida pienentää hyväksyttävälle tasolle, niin palvelua ei ole mahdollista toteuttaa tai ottaa käyttöön.

Lainsäädännöllinen riskienhallinta

Organisaation on varmistettava, että sen tekoälyratkaisut noudattavat kaikkia soveltuvia lakeja ja asetuksia.

Eettinen riskienhallinta

Organisaation on otettava huomioon eettiset näkökohdat ja varmistettava, että sen tekoälyratkaisut ovat eettisesti kestäviä.

Tietoturvariskien hallinta

Tietoturvastrategioiden ja -käytäntöjen on oltava käytössä riskien hallitsemiseksi.

5. Lainsäädäntö ja tekoäly

Ota huomioon tekoälyyn käyttöön liittyvät yleislait sekä tunnista organisaatiosi kohdistuva erityislainsäädäntö, jolla voi olla tekoälyn käyttöön liittyvää vaikutusta. Alle on koottu muutamia esimerkkejä, tämä lista ei ole täydellinen.

5.1.1 Julkisuuslaki

[Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

22§ Asiakirjasalaisuus

”Salassa pidettävää viranomaisen asiakirjaa tai sen kopiota tai tulostetta siitä ei saa näyttää eikä luovuttaa sivulliselle eikä antaa sitä teknisen käyttöyhteyden avulla tai muulla tavalla sivullisen nähtäväksi tai käytettäväksi.”

5.1.2 EU:n yleinen tietosuoja-asetus (GDPR) sekä kansallinen lainsäädäntö:

[EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS \(EU\) 2016/ 679, - annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, - luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/ 46/ EY kumoamisesta \(yleinen tietosuoja-asetus\) \(europa.eu\)](#)

- i. käsittelyn lainmukaisuus (6 artikla)
- ii. läpinäkyvä informointi, viestintä ja yksityiskohtaiset säännöt rekisteröidyn oikeuksien käyttöä (12 artikla)
- iii. tietojen oikaiseminen ja poistaminen (16–17 artiklat)
- iv. oikeus käsittelyn rajoittamiseen (18 artikla)
- v. sisäänrakennettu ja oletusarvoinen tietosuoja (25 artikla)
- vi. tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi (35 artikla)
- vii. ennakkokuuleminen (36 artikla)

5.1.3 Tiedonhallintalaki

[Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta 906/2019 - Sädökset alkuperäisinä - FINLEX®](#)

15 § Tietoaineistojen turvallisuuden varmistaminen

Viranomaisen on varmistettava tarpeellisin tietoturvallisuustoimenpitein, että sen:

- 1) tietoaineistojen muuttumattomuus on riittävästi varmistettu;
- 2) tietoaineistot on suojattu teknisiltä ja fyysisiltä vahingoilta;

12.9.2023

- 3) tietoaineistojen alkuperäisyys, ajantasaisuus ja virheettömyys on varmistettu;
- 4) tietoaineistojen saatavuus ja käyttökelpoisuus on varmistettu;
- 5) tietoaineistojen saatavuutta rajoitetaan vain, jos tiedonsaantia tai käsittelyoikeuksia on laissa erikseen rajoitettu;
- 6) tietoaineistot voidaan tarvittavilta osin arkistoida.

5.1.4 Hallintolaki – 2. luku Hyvän hallinnon perusteet

[Hallintolaki 434/2003 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](#)

- yhdenvertaisuusperiaate (Hallintolaki 6 §)
- tarkoitussidonnaisuuden periaate (Hallintolaki 6 §)
- objektiviteettiperiaate (Hallintolaki 6 §)
- suhteellisuusperiaate (Hallintolaki 6 §)
- luottamuksensuojaperiaate (Hallintolaki 6 §)

5.1.5 Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä (tekoälysäädös) ja tiettyjen unionin säädösten muuttamisesta

[EUR-Lex - 52021PC0206 - FI - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Liite 1 – Esimerkkejä tekoälyn soveltamisesta

Tekoälypalvelut kehittyvät tällä hetkellä erittäin nopeasti. Älä tuomitse tai aliarvioi niiden toimintaa ja merkitystä yksittäisten virheiden tai epätarkkuuksien takia. Tässä kappaleessa on kuvattu ensisijaisesti vuoden 2023 aikana nopeasti kehittyneitä uudenlaisia käyttömahdollisuuksia. Tekoälypalveluiden käyttäminen tulee kiinnostamaan yhä enemmän, koska tekoälypalvelut pystyvät luomaan uutta sisältöä tehokkaasti ja auttamaan meitä arkisissa askareissa. Seuraavissa kappaleissa on kuvattu mahdollisia käyttötarkoituksia.

1.1 Palvelut voivat käsitellä valtavan määrän tekstiä tehden niistä tiivistelmiä tai yhteenvetoja sekä vastata sisältöön liittyviin kysymyksiin

Eikö olisikin houkuttelevaa pyytää tekoälypalvelua ”tuota edellisen kokouksen nauhoitteesta pöytäkirja” tai kysyä ”mitä olivat meidän edellisen kokouksen päätökset?” tai ”kuka kertoi viime vuoden loppupuolen kokouksessamme ensimmäisen kerran OpenAI tekoälypalvelusta?”

Organisaation tulee ymmärtää, mitä tällaisten toimintojen hyödyntäminen tarkoittaa esimerkiksi tietojen luottamuksellisuuden, eheyden ja saatavuuden sekä henkilötietojen käsittelyn osalta. Lisäksi tekoälypalveluiden hyödyntämiseen liittyy muita, kokonaan uudenlaisia vaatimuksia koskien niiden tuottaman tiedon tai päätösten oikeellisuutta, läpinäkyvyyttä ja eettisyyttä.

1.2 Palvelut voivat kääntää tekstiä, puhetta tai lukea kuvien sisältämää tekstiä ja kääntää sitä kielestä toiseen

Markkinoilla on ollut pitkään lukuisia kehittyneitä, kielestä toiseen kääntäviä perinteisiä ja nyt myös koneoppimiseen tai kielimalleihin pohjautuvia käännöspalveluita, joiden laatu koko ajan paranee. Näiden palveluiden käyttäminen työtehtäviin hoitamiseen tulee ohjeistaa, kuten kaikkien muidenkin palveluiden.

Suosittelavaa on, että esimerkiksi organisaatio hankkii lisenssin turvalliseksi arvioimaansa palveluun ja ohjeistaa, millaista tietoa kyseisen palvelun avulla saa kääntää.

Myöskään vapaa-ajalla käännöspalveluihin ei kannata syöttää mitään salassa pidettäviä, henkilökohtaisia tai muuten yksilöiviä tietoja, ellei voi varmistua palvelun turvallisuudesta.

1.3 Palvelut voivat luoda ja tuottaa artikkeleita, sähköpostiviestejä sekä melkein mitä tahansa sisältöä

Tekoälypalvelut ovat erittäin nopeita ja tehokkaita luomaan ja tuottamaan uusia tekstisisältöjä pohjautuen siihen valtavaan tietomäärään, jolla ne on koulutettu. Opetusdatan merkitys korostuu, koska se vaikuttaa palvelun tuottamaan sisältöön ja vääristymät sekä epätarkkuudet voivat ohjata tuotettua tietoa käyttäjän huomaamatta virheelliseen, väärään suuntaan.

Organisaation tulee ymmärtää, millaisia uhkia palveluiden käyttämiseen liittyy sekä ohjeistaa ja neuvoa, kuinka palveluiden tuottaman tiedon oikeellisuus tulee varmistaa.

1.4 Palvelut voivat luoda musiikkia, kuvia ja videosisältöä

Tekoälypalvelut tuovat merkittäviä uusia mahdollisuuksia sellaisille henkilöille, joilla ei ole aikaisemmin ollut mahdollisuutta tuottaa tällaista sisältöä. Milloin saamme kuultavaksemme ensimmäisen globaalien tekoälyn luoman hittikappaleen ja milloin myös sen esittäjänä toimii tekoälyn luoma hahmo?

Tekstin, kuten muunkin tuotetun materiaalin, osalta tulee huomioida mahdolliset tekijänoikeuskysymykset.

Verkkorikollisille ja muille väärinkäyttäjille tekoäly tarjoaa mahdollisuuden luoda kokonaan uudenlaisia digihuijauksia. Jos tähän saakka erilaiset syväväärennykset (puheääni, videot, valokuvat) ovat olleet hitaita ja vaatineet hieman kehittyneempää osaamista, uudet tekoälypalvelut tulevat tekemään tästä helppoa kenelle tahansa, hieman vaivaa näkeväille.

Jatkossa informaatioturvallisuuteen ja tietojen oikeellisuuteen liittyvästä osaamisesta tulee entistä tärkeämpi kansalaistaito. Todennäköisesti joudumme jatkossa yhä enemmän miettimään sitä, miten voimme vahvistaa joidenkin julkisten kriittisten tietojen, esimerkiksi julkaistun videon, aitouden esimerkiksi siihen liitetyllä varmenteella.

1.5 Työtehtävien muuttuminen – esimerkkinä ohjelmointi

Useissa yhteyksissä on nostettu esille ammatteja, joihin uusien tekoälypalveluiden arvioidaan vaikuttavan. Esimerkkejä muutoksesta erilaisiin ammatteihin löytyy esimerkiksi asiakirjasta ”GPTs are GPTs: An Early Look at the Labor Market Impact Potential of Large Language Models”⁵. Esimerkkeinä on nostettu esille sovelluskehitys ja ohjelmointi.

Jokainen teknologinen vallankumous, millaisena tätä nopeasti edistyvää tekoälypalveluiden kehittymistä voidaan myös pitää, on vaikuttanut laajasti työn tekemiseen. Alkuvaiheessa uudet tekoälypalvelut tuovat useille toimialoille ja ammatteihin lisää tuottavuutta, kun sen avulla voidaan tehdä ”lyhyessä ajassa enemmän.” Sama pätee esimerkiksi sovelluskehitykseen, mutta kuten jo edellä on nostettu esille, organisaation tulee luoda selkeä ohjeistus ja politiikka tekoälypalveluiden hyödyntämiseen sovelluskehityksessä, sekä omassa organisaatiossa että alihankintaverkostossa.

Tekoälyn käyttäminen sovelluskehityksessä voi virheellisesti aiheuttaa organisaation salassa pidettävien tietojen, ohjelmakoodin, dokumentaation, algoritmien sekä tuotanto- tai testausdatan päätyminen väärin käsiin. Jonkun pitää myös tarkistaa tuotetun koodin toimivuus. Vaikka koodi saattaa näyttää toimivalta, onko se muuten laadukasta, tehokasta ja organisaation tarkoitukseen sopivaa? Tekoälyn hyödyntäminen

⁵ [2303.10130.pdf \(arxiv.org\)](https://arxiv.org/abs/2303.10130)

saattaa heikentää organisaation omaa kyvykkyyttä ja osaamista sekä luoda uudenlaisia riippuvuuksia tekoälypalveluihin.

Koska tekoälypalvelut pohjautuvat koulutusdataan, sen vinoutumat ja virheet voivat heijastua myös tuotettuun koodiin.

Tulemme jatkossa tarvitsemaan myös uudenlaisia ammattilaisia, jotka pystyvät arvioimaan esimerkiksi erilaisten algoritmien tai palvelun tuottamien päätösten oikeellisuutta. Jos palveluiden tietoturvallisuuden arvioinnin merkitys on nyt tärkeää, jatkossa tarvitsemme asiantuntemusta myös toimintalogiikan ja palvelun tuottamien tietojen tai päätösten arviointiin ja jäljitykseen.

1.6 Tekoälyn kytkeminen olemassa oleviin palveluihin API-rajapintojen avulla

Keskusteleva, vuorovaikutteinen tekoälypalvelu tuo sinällään jo monelle käyttäjälle uudenlaisia mahdollisuuksia sen hyödyntämiseen. Toinen merkittävä, edelleen kehitetty mahdollisuus on tekoälyn kytkeminen API-rajapintojen kautta olemassa oleviin palveluihin. Silloin käyttäjä voi käyttää tekoälypalvelun käyttöliittymää myös siihen kytketyn palvelun tietojen hyödyntämiseen. Pian kaikki palvelut ovat tekoälyn hyödynnettävissä, jos palvelun tarjoaja haluaa sen mahdollistaa.

Eikö olisi kätevää pyytää hakemaan edullisin lento tai laivamatka halutulle aikavälille paikasta A paikkaan B, ehdotuksia neljän tähden hotelleista kyseiselle aikavälille määrätyllä alueella, suositteluun autovuokraamoja tai tekemään matkaohjelmaa aikatauluineen kohteen nähtävyyksistä vaikkapa viikon matkaa varten sekä suositteluun paikallisia, kohtuuhintaisia hyvän arvion saaneita lounasravintoloita?

Tämä kaikki onnistuu tälläkin hetkellä, mutta useamman eri palvelun ja hakutoiminnon tuloksena, johon voi kulua merkittävä määrä aikaa. Edellä olevan tehtävän suorittaminen onnistuu tekoälypalveluiden avulla jo tällä hetkellä käytettäessä sopivia matkustuspalveluihin liittyviä API-rajapintoja.